

Als de Koning dit eens wist...! : over gezag en kennis, onschendbaarheid en onfeilbaarheid, in hun onderlinge historie

Citation for published version (APA):

Krol, C. B. (1994). *Als de Koning dit eens wist...! : over gezag en kennis, onschendbaarheid en onfeilbaarheid, in hun onderlinge historie*. [Doctoral Thesis, Maastricht University]. Maklu. <https://doi.org/10.26481/dis.19941103ck>

Document status and date:

Published: 01/01/1994

DOI:

[10.26481/dis.19941103ck](https://doi.org/10.26481/dis.19941103ck)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

volgens hetwelk de koning voluit zou regeren, dus bevelen, en de ministers verantwoordelijk zouden zijn voor hun medewerking.

Deze oriëntatie in de materie van de koninklijke onschendbaarheid levert aldus drie vragen op: Ten eerste, wat stelt de gelijkenis tussen de Engelse en de Italiaanse staatspreuk voor? Ten tweede, waarom verloor de koning zijn hoge regeermacht? Ten derde, wat is de zin van Thorbecke's leer der ministeriële verantwoordelijkheid, waarin ministers, hoewel ondergeschikt aan de vorst en dus verplicht hem te gehoorzamen, toch op hun gedrag worden aangesproken, alsof zij een keuze hadden gehad?

Deze **Vragen, en een methode**, worden ten grondslag gelegd aan de gang van zaken in het boek. De drie vragen gaan heel het boek lang mee; heel het boek lang wordt voortdurend gezocht naar benodigde antwoorden, volgens een procedure die kennelijk niet rechtlijnig kan zijn. Want het koningschap blijkt een veelzijdig verschijnsel, een figuur met vele gezichten. De verscheidenheid wordt in het boek aldus uitgedrukt, dat het verhaal der koningen als het ware meerdere versies heeft; het boek telt er vier. In elke versie luiden de antwoorden op de drie vragen anders, en soms zijn ze onderling in tegenspraak. De eerste en de vierde versie van het verhaal der koningen worden **aangeboden** als elkaars uiterste tegenvoeter; de eerste heet de traditionele, rationele versie, gesteld tegenover de vierde, mythische versie, die is bedoeld als de eigenlijke bijdrage van het boek. De eerste drie versies zijn samengebracht in drie hoofdstukken over **De Koning**, een boekdeel, terwijl de behandeling van de vierde versie een eigen boekdeel beslaat, **De mythe**, dat weer drie hoofdstukken omvat.

In het hoofdstuk **De Koning als beeld Gods** wordt het traditionele verhaal der Europese koningen verteld. De koning stond voor uiterlijk, opgelegd gezag, dat haar steun had in mythische voorstellingen (§ 1); maar een staatkundige beweging leidde tot de moderne liberale democratische rechtstaat. Het beginsel van redelijkheid en wetenschap ondergroef de mythe, het uiterlijk gezag der vorsten werd vervangen door een innerlijke grond van gezagsuitoefening, de volkswil (§ 2). De ontwikkeling van de regel der koninklijke onschendbaarheid en ministeriële verantwoordelijkheid, in Engeland, waar zij haar oorsprong heeft (§ 3), en in Nederland (§ 4), past in deze geschiedenis. De koning werd onschendbaar verklaard, boven de politieke werkelijkheid verheven, zijn ministers zouden in naam van het volk beleid voeren. Terwijl het gezag van de koning, zoals van God, verdween, mocht zijn mythe slechts voortleven als onwerkelijkheid, zorgvuldig ingekapseld, zonder invloed op de redelijke gang van zaken (§ 5).

In deze traditionele versie van de geschiedenis der Europese koningen liggen de twee spreuken *The King can do no wrong* en *Mussolini ha sempre ragione* ver uiteen, enig verband is onvoorstelbaar. De koning verloor de macht aan het volk, via de ministers. Thorbecke's stelsel van regerende vorst en verantwoordelijke minister is een vergissing geweest, of een list om de koning te verhullen wat met hem zou gebeuren; het heeft geen verder belang. Of toch? Het stelsel werd ook in het buitenland aangehangen, bij Duitse juristen tot in de 20e eeuw (§ 6).

De Koning als gemeenschap is de koning als hoogste rechter. Zijn definitieve uitspraak, het laatste vonnis, zelf niet meer aantastbaar, voorkomt dat meningsverschillen de menselijke samenleving opbreken; de onschendbare koning is hier, in de tweede versie van het verhaal der koningen, de knoop van alle draden in het weefsel der gemeenschap (§ 1). Een netelig probleem rijst evenwel: Wie zal verzekeren dat het

hoogste woord, zelf immers formeel onweersprekelijk, ook naar inhoud rechtvaardig is? Enig onafhankelijk oordeel daarover in de samenleving is ontoelaatbaar; het zou onmiddellijk de werking van de onschendbare koning opheffen. Ministeriële verantwoordelijkheid bracht de oplossing: De koning behoudt zijn hoogste macht, hij beslist definitief, maar men spreekt de uitvoerders van zijn wil aan, de ministers; zij hoeven niet onschendbaar te zijn (§ 2). Onschendbaarheid was niet onmacht maar juist de onweerstaanbare macht van de koning; zij is ook niet in 1848 ingevoerd maar voortgezet. Het verband met de fascistische leuze *Mussolini ha sempre ragione* wordt in deze versie wat meer begrijpelijk.

Duidelijker wordt ook waarom de ministers verantwoordelijk moesten zijn bij ongeschonden macht van de vorst; de konstruktie diende om de eenheid der samenleving te redden. Maar waarom verloor de koning dan toch zijn macht? Er daagt iets van een inzicht dat de positie van de onschendbare koning onmogelijk is; een uiterste oordeel, in handen gelegd van een feilbaar mens, al heet-ie koning, mag nooit aan zichzelf worden overgelaten; mag dus nooit uiterste oordeel blijven (§ 3). Heeft 1848 deze onschendbaarheid beoogd? Maar die is juist in de modernisering van Europa's staten geheel verdwenen! Het bouwsel der liberale democratische rechtstaat kent de functie van de vorst als laatste rechter niet meer (§ 4). Dat kon, zonder gevaar van burgeroorlog, door de ontwikkeling van de redelijkheid; de rede nam de plaats van de koning in, zij werd de laatste rechter op wie ieder zich zou verlaten, en zij zorgde dat mensen ondanks ruzies kunnen samenleven (§ 5).

's Konings opgelegd gezag vernietigen? De rechtvaardigheid van 's konings besluiten verzekeren? Dergelijke kwesties konden niet spelen toen men nog **De Koning als Gerechtigheid** zag. Eertijds werd verkondigd dat de koning recht en waarheid belichaamde; hij was onfeilbaar, zijn hoogste gezag steeds verenigd met ware kennis (§ 1). Een diepere stroom dan de uiterlijke strijd tegen de koningen wordt zichtbaar; pas het algemeen aanvaarden van de opvatting dat geen mens ter wereld kan beschikken over onfeilbare waarheid, heeft ook het grenzeloze gezag van de koning ondraaglijk gemaakt, en demokratisering is niet zozeer strijd tegen vorsten, als wel strijd, meer algemeen, tegen de hooghartige pretentie van onfeilbaarheid. Absolute waarheid bestaat niet, en gelukkig maar; want alleen indien absolute waarheid niet en nergens bestaat, en door geen mens wordt geweten, kunnen alle mensen zich in vrijheid naar eigen inzicht ontplooien (§ 2).

Wat betekent, in deze derde versie, de koninklijke onschendbaarheid, of liever, de spreuk *The King can do no wrong*? Onfeilbaarheid? De juristen pasten evenwel een tweedeling toe: Niet de persoon van de koning, maar het koningschap is onfeilbaar; niet de koning-met-een-kleine-k, maar de Koning-met-een-grote-K (§ 3). De splitsing doortrekt de geschiedenis van o.a. het Engelse staatsrecht, en het merkwaardige is dat juist opstandige onderdanen haar aangrepen; zij beriepen zich ter rechtvaardiging van hun strijd tegen de koning op de abstraktie van diens koningschap: *Fighting the king to defend the King* (§ 4). Dan blijkt dat de vroegere politieke bewegingen, die in de traditionele versie anti-monarchaal, democratisch heetten, via het beroep op de altijd ware Koning-met-een-grote-K, feitelijk de pretentie van onfeilbaarheid hebben voortgezet; de historische lijn van deze bewegingen voert rechtstreeks naar moderne diktatoriale stelsels (§ 5).

Onfeilbaarheid als pretentie van oude koningen, onfeilbaarheid als pretentie van moderne dictators; de twee spreken *The King can do no wrong* en *Mussolini ha sempre ragione* vallen al bijna samen. Maar die splitsing in de Engelse spreuk? Ze weerspiegelt een oeroud dilemma: Gezag moet onveranderlijk rechtvaardig zijn, maar het wordt altijd door feilbare mensen verwezenlijkt. De splitsing van koning-met-een-kleine-k en Koning-met-een-grote-K volgt rechtsstreeks uit dit dilemma; en deze splitsing schijnt dan opeens precies de splitsing van koning en minister, zoals in het vorige hoofdstuk uiteengezet, te dekken: De koning zou nooit kwaad doen indien de feilbaarheid via de minister wordt aangepakt. Is er een verband? Nog een verband doemt op. In het vorige hoofdstuk werd een inwendige onmogelijkheid van het monarchale ontdekt; en die wordt hier treffend aangevuld door een andere: Net als de formele onaantastbaarheid van het koninklijk vonnis, noodzaakt de onfeilbaarheid van de vorst hem een symbool, een politieke afwezigheid te worden (§ 6).

Na het deel over **De Koning** het deel over **De mythe; De mythe van de goede Koning**. De geschiedenis van de 20e eeuwse dictatoriale stelsels heeft geleerd dat dictatuur niet alleen van boven komt, vanuit de machthebbers. Mussolini legde zijn *sempre ragione* uiterlijk op, maar onderdanen aanvaardden het bovendien door innerlijke drijfveren, de behoefte aan een sterke man. De moderne psychologie analyseert deze behoefte en voert haar terug op angst voor vrijheid, die onvermijdelijk eenzaamheid en onzekerheid meebrengt (§ 1). Innerlijke mechanismen veroorzaken daarmee in verband een merkwaardig verschijnsel, te zien onder Mussolini, onder Hitler, onder Lenin en Stalin: Wanneer afkeurenswaardige gebeurtenissen in het land plaatsvinden, en daarom de vraag rijst hoe dat kan, onder het bewind van de onfeilbare en goede heerser, dan wordt de schuld al gauw geschoven op naaste medewerkers, die buiten medeweten van hun chef kwaad stichten; het telkens weerkerende verhaal van de goede heerser en zijn boosaardige medewerkers maakt dat het vertrouwen op de goede wil van de dictatoriale heerser overeind kan blijven (§ 2).

Dit verhaal komt voor onder moderne dictators, het kwam ook voor onder vroegere koningen in Engeland, Frankrijk, Rusland, onder een paus en een Afrikaanse keizer, een steeds herhaald refrein van de goede koning en zijn slechte raadsheeren (§ 3, § 4). En we vinden bovendien **De goede Koning in Nederland**. Onder 20e eeuwse dictatuur, in de Middeleeuwen, maar niet minder in de twee eeuwen van het stadhouderschap der Oranjes, hebben Nederlandse burgers gemeend dat hetgeen verkeerd ging in de openbare zaken moest worden toegeschreven aan de invloed van boosaardige adviseurs van de goede vorst (§ 1, § 2, § 3). Een toetsing van het verschijnsel is nodig: Hoe algemeen is het? Is het geloof oprecht, of doorgestoken kaart? De gevolgtrekking lijkt billijk dat het sprookje van de goede koning en zijn boze raadgevers overal kan ontspringen, en dat het geen truc is, maar echt geloof, voortvloeiend uit sterke innerlijke, onbewuste behoefte aan het beeld van een onfeilbare (§ 4). Het is een mythische onschendbaarheid. Dan komt **De mythe van het goede 1848** openbaar. Het sprookje van goede koning en slechte raadsheer lijkt precies te passen bij het Nederlandse grondwettelijke stelsel van onschendbare koning en verantwoordelijke minister, vrucht van 1848. Kunnen we de twee overeenbrengen? Inderdaad. De Engelse geschiedenis der ministeriële verantwoordelijkheid is vol van de mythe; het parlement vroeg niet verantwoordelijkheid voor ministers om de koning zijn macht te ontnemen, maar omdat naar heilige overtuiging

de ministers boeven waren, dienaren die hun vorst bedrogen (§ 1). De historische teksten laten dikwijls uitstekend zien hoe de mythe en het staatsrechtelijk beginsel verweven waren (§ 2). In Nederland blijkt hetzelfde, tijdens de stadhouders (§ 3) en na 1813, onder de koningen van Oranje. Duidelijk is zichtbaar hoe de mythe uitvloeide in de dringende eis dat het beginsel van koninklijke onschendbaarheid en ministeriële verantwoordelijkheid grondwetsartikel zou worden (§ 4). Er zijn enkele blijken dat de overeenkomst van mythe en staatsrecht vroeger ook is opgemerkt (§ 5).

In deze vierde versie van het verhaal der koningen, de mythische, komen *The King can do no wrong* en *Mussolini ha sempre ragione* werkelijk bijeen; beide uitdrukking van het geloof aan een goede heerser wiens weldadige bedoelingen door kwaadaardige medewerkers worden vernietigd. De onmacht van de vorst heeft nogmaals een verdiepte betekenis; het sprookje dat de koning het niet weet beeldt hem vanzelf al af als een politiek afwezige. Het stelsel van de verantwoordelijke dienaar: Onderdanen geloofden dat de minister de bevelen van zijn vorst ontdeek, en dát school achter de roep om ministeriële verantwoordelijkheid, straf voor ministers, juist omdat ze ondergeschikt waren. De koele staatsrechtelijke leringen van Thorbecke hebben in dit opzicht gewerkt als goedpraten van de mythische roep om een zondebok (§ 6).

Na de vier versies van het verhaal der koningen, na de sterke tegenstelling tussen eerste en vierde, rationele en mythische versie, nog een afrondend hoofdstuk, **God als het beeld van de Koning**. De Westerse staatsstelsels waren gedemocratiseerd, aldus de eerste versie, door het uitbannen van de koning en zijn mythe. De vierde versie daarentegen toont artikel 53 van de grondwet van 1848 als een overwinning van het mythische; de redelijkheid heeft het mythische niet bedwongen, niet eens doorzien, maar het juist de ereplaats gegeven als hoeksteen van het bestel. De mythe van de goede heerser en zijn slechte adviseurs speelt nog op als vanouds, zelfs in de hoogste regionen van democratische staten. Werkelijke democratisering moet dan worden opgevat als innerlijke bevrijding; zij is zeker nog geen rustige verworvenheid, voorgoed veiliggesteld, van de westerse democratie (§ 1).

Is, in elk geval, individuele vrijheid toch voor altijd het laatste woord? Moeten gemeenschap, gerechtigheid, geloof, de waarden die de koning verbeeldde, eenvoudig wijken voor de vrijheid? Maar vrijheid zonder de drie waarden van het monarchale is losbandigheid, burgeroorlog, chaos. Het monarchale is wat het in de tekst steeds meer bleek te zijn: Ter wille van de menselijke vrijheid onmogelijk, en tegelijk, ter wille van de menselijke waardigheid, ook noodzakelijk (§ 2). De onmacht van de koning werd ten onrechte als democratie beschouwd; zij komt voort uit misverstand, een ontkennen van de noodzaak van het koninklijke, een misverstand dat de vrijheid tot burgeroorlog maakt, en haar teniet doet.

Het mooist komt de problematiek uit de verf wanneer we niet meer het monarchale maar het goddelijke bezien als de verbeelding van de drie waarden. Meer nog dan de koning symboliseert God gemeenschap, gerechtigheid, geloof. En ook hier het voortdurende en levendige dilemma, dat de Godsidee enerzijds, als symbool van hogere waarden, noodzakelijk is, en anderzijds, een bedreiging van menselijke zelfstandigheid en verantwoordelijkheid, onmogelijk. In deze spanning ontwaren we tenslotte de theologische partner van Thorbecke's staatsrechtelijke ineenvlechten van koninklijke

bevelsmacht en ministeriële vrijheid en verantwoordelijkheid; Thorbecke zelf heeft deze theologie ook uitdrukkelijk aangehangen.

Vergelijking van het monarchale en het goddelijke voert daarom tot de gevolgtrekking dat eenheid en verscheidenheid, gezag en vrijheid, waarheid en feilbaarheid samenhangen in een noodzakelijke en onmogelijke verwevenheid, *coincidentia oppositorum* (§ 3).

Summary

If only the king knew.....!

Of authority and knowledge, inviolability and infallibility, and their histories

This study discusses a rule of Dutch constitutional law: "The King is inviolable; the Ministers are responsible." In spite of its apparent simplicity, this rule has several dimensions, a legal, but also an historical, psychological and theological dimension. The book is therefore also a quest into the underlying motives for the monarchy, an investigation of the phenomena of king and kingship. New information emerges and old views may be complemented or adapted, but the conclusion must be that the monarchical image, representing human coexistence, truth, myth, authority and freedom, remains an enigma, an ever-lasting hazardous venture.

The book commences with **The King in 1848**. Shocked by the sudden outbreak of revolutionary violence all over Europe, Dutch King William II put through a quick and thorough revision of the Constitution. Article 53 of the new 1848 Constitution read: "The King is inviolable; the Ministers are responsible." This article was held in higher regard than the others; it was never amended and maintained its reputation as the corner stone of the edifice of the State.

What did article 53 introduce? The accepted view is that it established **The Powerless King**. Whereas previously the King of the Netherlands, as the highest authority and decision-maker, had truly reigned, due to this provision he lost his power to the ministers. The nucleus of power and policy came to rest with the ministers, who by virtue of their ministerial responsibility were accountable to parliament, which as representative of the people, had the final say.

Then there is **The brain wave; and other problems**. The brain wave refers to the English equivalent of what is called in the Netherlands 'royal inviolability', i.e. the principle of 'The King can do no wrong', which is also an expression of royal impotence; but there is the sudden realization that this rule bears a striking resemblance to the Italian maxim *Mussolini ha sempre ragione* (Mussolini is always right), which is not about impotence, but, on the contrary, about the unlimited authority of a supreme leader. A more detailed investigation into the events of 1848 subsequently reveals that prominent statesmen and jurists did not intend, as has been thought, to relieve the King of his power, but rather to protect it. Throughout his life, Johan Rudolf Thorbecke, the

most prominent of the framers of the new Constitution, defended a system in which the King would reign in full, and therefore command, whereas the ministers would be responsible for their cooperation.

This preliminary exploration of royal inviolability produces three questions. First: is there more than a superficial similarity between the English and Italian constitutional maxims, and if so, to what degree?; second: why did the King lose his supreme command?; and third: what is the sense of Thorbecke's doctrine of ministerial responsibility, according to which ministers, although subordinate to the monarch and consequently held to obedience, are accountable for their acts, as if they had a choice?

These **Questions, and a method** form the *Leitmotiv* of the dissertation. They feature throughout the book and answers to these questions are sought using a method which cannot be rigid, since Kingship turns out to be a multi-faceted phenomenon, having a variety of appearances. The tale of kings has many versions; this diversity is reflected by the four versions in the book. Each version provides different and sometimes contradictory answers to the three questions. The first and fourth version of the tale of kings are presented as each other's antipodes; the first is the traditional, rational version, whereas the fourth is the mythical one, intended as the most significant contribution of the study. Part one describes the first three versions in three chapters on **The King**. The second part discusses the fourth version, **The Myth**, in three chapters.

The chapter entitled **The King symbolizing God** tells the traditional tale of European kings. The King was the symbol of external, imposed authority, which was reinforced by the mythical image (§ 1); however, reformist constitutional movements led to the modern bourgeois-progressive, democratic state based on the rule of law. The principle of rationality and science undermined the myth, the external authority of the monarch was replaced by an internal justification of authority, the will of the people (§ 2). The evolution of the rule of royal inviolability and ministerial responsibility in England, where it originated (§ 3) and in the Netherlands (§ 4) is part of the tale. The King was declared inviolable, elevated beyond political reality and the ministers were to conduct the country's policy in the name of the people. Whereas the authority of the King, as that of God, ceased, his myth was to survive as a non-reality, carefully encapsulated, without any impact on the rational approach to conducting the affairs of state (§ 5).

In this traditional version of the history of the European kings, the two maxims 'The King can do no wrong' and '*Mussolini ha sempre ragione*' share no common features, there is no correspondence imaginable. The King lost his power to the people by way of the ministers. Thorbecke's system of reigning king and responsible ministers has either been a mistake, or a ruse to conceal from the king what was to happen to him; the question no longer bears relevance. Or does it? The system was also supported abroad, even up to the twentieth century by German jurists (§ 6).

The King symbolizing the Society is the king as the supreme judge. His final judgment, his ultimate verdict, not subject to review, prevents differences of opinion from disintegrating human society; in this second version of the tale of kings, the inviolable king is the "keystone which closeth up the arch of order and government." (§ 1) A thorny problem arises though: who is to ensure that such a final judgment, which after all cannot be contradicted, is also just in substance? Any independent assessment of it by society itself cannot be allowed; it would immediately eliminate the inviolable king.

Ministerial responsibility was devised to resolve this dilemma: the King will maintain his supreme power, his decisions shall be final, but the executors of his will, the ministers, shall be answerable; no need for them to be inviolable (§ 2). Inviolability was not equated with impotence, but with the irresistible power of the king; an idea that was not introduced in 1848, but that rather was carried on. In this version, the relation with the fascist motto '*Mussolini ha sempre ragione*' can be more readily understood.

It also becomes more clear why ministers were to be responsible while the king's power remained intact; this construction served to preserve the unity of society. But how did the King come to lose his power after all? There is the dawning of an awareness that the position of the inviolable king is inherently untenable; a final judgment, in the hands of a fallible man, be he named king, must not stand by itself; in other words must not be ultimate (§ 3). Was this inviolability envisaged in 1848? It has precisely disappeared with the modernization of European states! The edifice of the bourgeois-progressive, democratic *Rechtsstaat* no longer embraces the concept of the king as final judge (§ 4). Thanks to the development of rationality this could happen without the risk of civil war; Reason was substituted for the King, becoming the ultimate judge on whom everyone could rely, making it possible for people to coexist in spite of their differences (§ 5). Destroying the King's imposed authority or ensuring that the King's decisions are just decisions? These questions could not be asked when the people still saw the **King as symbolizing Justice**. In former times, it was propounded that the King was the embodiment of law and justice; he was infallible, his supreme authority in conformity with true knowledge (§ 1). A deeper current than the external struggle against the kings reveals itself; only after it was accepted that no man on earth could own the infallible truth did the unlimited authority of the king become insufferable; the process of democratization is not so much a struggle against monarchs as a more general struggle against the arrogant pretension of infallibility. There is no absolute truth, which is just as well, because only if absolute truth neither exists nor is known by any human being, can people freely develop according to their own views (§ 2).

What is the meaning of royal inviolability, or rather, the maxim 'The King can do no wrong' in this third version of the story? Infallibility? Jurists entertained a vision of duality: not the king as a person, but kingship, the institution, is infallible; not the king with a small 'k', but the King with a capital 'K' (§ 3). This differentiation pervades the history of, for instance, English constitutional law, and it is rather striking that it was precisely the rebellious subjects who seized on this division; in justifying their struggle against the king they invoked the abstraction of his Kingship: 'Fighting the king to defend the King' (§ 4). It becomes evident, therefore, that the earlier political movements, characterized in the traditional version as anti-monarchy and democratic, have in fact perpetuated the pretension of infallibility by invoking the King-capital 'K' who can't be wrong; historically, the line leads directly from these movements to modern dictatorial systems (§ 5).

Infallibility as the pretension of the old kings and also as the pretension of modern dictators; the two maxims 'The King can do no wrong' and '*Mussolini ha sempre ragione*' almost match here. But what about that distinction in the English maxim between king-small 'k' and King-capital 'K'? It reflects an ancient dilemma: authority must be invariably just, but is always exercised by fallible individuals. The distinction

stems directly from this dilemma and all of a sudden seems to correspond perfectly to the division king/ministers, discussed in the previous chapter: the king could never do wrong if fallibility could be handled through the ministers. Is there a connection?

Yet another connection becomes visible. In the preceding chapter, the inherent impossibility of the monarchy was uncovered; it is aptly complemented here by a second impossibility: just like the formal inviolability of a royal verdict, the infallibility of the monarch forces him to become a symbol, a political absentee (§ 6).

The part dealing with **The King** is followed by the part discussing **The Myth; The Myth of the Good King**. The history of twentieth-century dictatorial systems shows that dictatorship is not imposed from above, by the powers that be. Mussolini did impose his *sempre ragione* externally, but his subjects' acceptance of the maxim was also motivated by an internal need for a strong leader. This need is analyzed by modern psychology, which retraced it to a fear of freedom, for with freedom inevitably come loneliness and insecurity (§ 1). In this context, internal mechanisms cause a remarkable phenomenon, which can be observed under Mussolini, Hitler, Lenin and Stalin: when deplorable things happen in a country and the question as to how this is possible under the rule of an infallible and benevolent ruler is raised, the finger is readily pointed at the close aids, who, unbeknownst to their superior, commit evil; the recurring story of the good ruler and his evil aids ensures that the belief in the good will of a dictatorial ruler refuses to die (§ 2).

It is a story of modern dictators, but it also holds true for the earlier kings of England, France and Russia, and for a Pope and an African emperor; there is always the refrain of the good king and his evil advisors (§ 3, § 4). And there is **The Good King in the Netherlands**. Under twentieth-century dictatorship, in the Middle Ages, but equally during the two centuries of stadtholdership by the Princes of Orange, Dutch citizens have felt that what went wrong in public affairs should be attributed to the influence of the malicious advisors of the good monarch (§ 1, § 2, § 3). This belief in the King needs to be tested: how general and how sincere is it? Or was it perhaps a pretence? It seems fair to conclude that the fairy tale of the good king and his evil advisors may spring up anywhere, and that it is no trick, but a genuine belief, stemming from a strong internal, unconscious need for an image of infallibility.

Subsequently **The myth of good old 1848** surfaces. The fairy tale of the good king and his evil advisor seems to tie in with the Dutch constitutional system of inviolable king and responsible ministers, the product of 1848. Can we relate the two? We can indeed. The myth pervades the history of ministerial responsibility in England; parliament did not ask for responsibility of ministers to enable it to remove the king's power, but because it was firmly believed that ministers were scoundrels, servants who deceived their royal master (§ 1). The historical texts frequently offer a fine view of how myth and constitutional principle were interwoven (§ 2). In the Netherlands this can also be observed under the stadtholders (§ 3) and after 1813, under the rule of the Orange Kings. It can be clearly seen here how the myth eventually led to the pressing demand that the principle of royal inviolability and ministerial responsibility be enacted in the Constitution (§ 4). There is evidence that the correspondence between myth and constitutional law has been spotted earlier in literature (§ 5).

In the fourth, the mythical version of the tale of kings, the maxims 'The King can do no wrong' and '*Mussolini ha sempre ragione*' truly merge; they are both expressions of belief in a good ruler whose beneficent intentions are destroyed by evil helpers. The impotence of the monarch carries yet a deeper meaning; the fairy tale of the unaware king automatically pictures him as politically absent. As for the system of the responsible servant: the subjects' belief that ministers sidestepped their monarch's orders was the underlying motive for the call for ministerial responsibility, penalties for ministers, precisely because they were subordinates. In this context, the detached constitutional teachings of Thorbecke served as a guise for the mythical call for a scapegoat (§ 6). These four versions of the tale of kings, dominated by the strong contradistinction between the first, the rational, and the fourth, the mythical version, are followed by a concluding chapter: **God symbolizing the King**. According to the first version, Western constitutional systems had been democratized by doing away with the mythical king. The fourth version, however, presents article 53 of the 1848 Dutch Constitution as a victory for the mythical element; rationality did not prevail over the mythical element, not even did it see through it, but rather bestowed on it the honour of becoming the cornerstone of the constitutional system. The myth of the good ruler and his evil advisors still plays a role, even in the highest echelons of democratic states. Consequently, true democratization must be seen as internal liberation; it cannot as yet be regarded as a possession quietly enjoyed by Western democracies, secured forever. (§ 1) Is individual freedom the last word, in any case? Must society, justice, belief, those values embodied by the King, simply give way to freedom? But surely, freedom without these three values of the monarchical element is tantamount to lasciviousness, civil war and chaos. The monarchical element proves to be: intolerable for the sake of human freedom, yet indispensable for the sake of human dignity (§ 2). The impotence of the king had been wrongly perceived as democracy; the result of a mistaken view, a denial of the necessity of the royal element, a misconception that turns freedom into civil war, ultimately destroying it.

This is best perceived when we regard the divine instead of the monarchical as the representation of the three values. Even more than the king, God symbolises community, justice, belief. Also here the lively dilemma persists that the divine image as a symbol of higher values is indispensable, yet intolerable, because of the threat to human independence and responsibility. In this conflict, we ultimately perceive the theological companion to Thorbecke's constitutional interweaving of royal command and ministerial discretion and responsibility; Thorbecke himself was an avowed proponent of this theology.

Consequently, a comparison of the monarchical and the divine must result in the conclusion that unity and diversity, authority and freedom, truth and fallibility go together as indispensable yet impossible correlates, a *coincidentia oppositorum* (§ 3).

Translation:

Mrs. Louise Rayar

Mrs. Caroline Squirrel-Maks